

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag PO

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	Basisschool 't Heem
Adres	Schubertstraat 18
Postcode en plaats	7442XM Nijverdal
E-mailadres school	directie@hetheemnijverdal.nl
Telefoonnummer school	0548-612053
Directeur	E.Vos
Adjunct-directeur	-
Daltoncoördinator	Alejandro Veenas (BB) en Marian Vos (OB)
Aantal groepen (PO)	6
Aantal leerlingen	118
Populatie (PO)	-
Aantal leraren	12
In bezit van Daltoncertificaat	ja
Bezig met Daltoncursus	Ja, Daltoncoördinatoren en nieuwe leerkracht
Nevenvestigingen	Nee
Stand van zaken inspectie	Voldoende, didactisch, kwaliteitszorg en pedagogisch klimaat goed
Visitatieteam	
Voorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	
Lid 3.	
Datum visitatie	11 – 04 - 2018
Soort visitatie	1 ^e licentieaanvraag
(besluit vorige visitatie)	2e licentieaanvraag
	X licentieverlenging
	versnelde visitatie licentieverlenging
	Visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Binckhorstlaan 36, M 1.19
2516 BE Den Haag
Tel. 070 - 331 52 52
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

niet van toepassing bij 1^e licentiaaanvraag

aanbeveling 1.

We hebben op jullie school gezien dat in sommige groepen de gedeelde sturing al aanwezig is, maar nog niet in alle groepen. Door middel van collegiale ondersteuning kun je hier een goede stap in maken. We zien in sommige groepen dat kinderen de weektaak niet vooruit kunnen plannen. Kijkend naar het huidige Daltonniveau van de school, team en kinderen kun je stellen dat dit een reële stap is die jullie kunnen maken.

evaluatie school

Afgelopen periode hebben we periodiek de weektaak aangepast om de gedeelde sturing verdere inhoud te geven. Zo plannen de leerlingen vanaf groep 3 op maandag de taak en zien de leerlingen op welke momenten in de week instructielessen zijn gepland. Ook het keuzewerk op de achterkant en de witte regel om eigen werk te kunnen plannen zijn voorbeelden van gedeelde sturing. Het IGD/DIM instructiemodel wordt daarbij als leermiddel gebruikt, kort én bondig.

bevindingen visitatieteam

De weektaak is aangepast en er is een herkenbare doorgaande lijn van de groepen 3 t/m 8. De weektaak wordt op maandag gepland. Aan de hand van voortoetsen wordt bepaald welk doel er op groepsniveau wordt nagestreefd en wat het persoonlijke doel van het kind is.

Een koppeling van deze doelen met de inhoud van de weektaak zou een goede ontwikkeling zijn in de komende jaren, waarbij de invloed van de leerling op het leerproces ook meer inhoud krijgt. Het keuzewerk is momenteel nog een opdracht voor als het werk af is, ook dit zou je kunnen verbinden aan de doelen van de weektaak: **aanbeveling 1**

aanbeveling 2.

De taak is meer gericht op het gemiddelde kind of op kinderen met een zorgvraag. De school kan de uitdaging aan om ook de taakbrief passend te maken voor de meer- en hoogbegaafde kinderen. Voor deze groep zien we dat de school nog geen merkbare stappen heeft ontwikkeld. Een apart onderdeel van de taakbrief zou kunnen zijn de introductie van een stuk eigen werk. Dit onderdeel kan met name voor de kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn een verplicht onderdeel worden van de taakbrief. Reflectie is hierin een essentieel onderdeel. Kinderen kun je eigenaar maken van hun eigen leerroute in relatie tot het onderdeel eigen werk.

evaluatie school

In alle groepen is afgelopen periode aandacht besteed aan reflectie als onderdeel van het passend maken van de taak. Zowel aan de bovenkant, als de onderkant, maar ook in de middengroep staat reflectie, gericht op de taak minimaal één keer per week gepland. Op die momenten vullen de leerlingen ook de achterkant van de taakbrief in om de week te evalueren en te reflecteren op zaken die deze week goed en minder goed gingen. In de verschillende groepen wordt ook op andere manieren gereflecteerd: de reflectiespiegel in groep 5 en het gebruik van reflectiekaartjes zijn daar voorbeelden van. In het laatste PLG is naar voren gekomen dat dit onderdeel (reflectie) nog meer verdieping kan krijgen. Mogelijk heeft het visitatieteam suggesties en ideeën voor ons en kunnen zij meedenken in dit proces.

bevindingen visitatieteam

De school heeft reflectie geïntegreerd in het lesprogramma. Wij hebben dit op meerdere momenten gezien in de praktijk en ook hebben we geconstateerd dat dit voor de kinderen een bekend gegeven is. De school kan een verdiepingsslag maken wat betreft reflectie als ze een verbinding weten te leggen tussen reflectie, leerdoelen en keuzewerk en dit weten te borgen in het portfolio. Ook de kind-ouder-leerkracht gesprekken kunnen hierbij worden geïntegreerd. **aanbeveling 1**

aanbeveling 3.

Collegiale consultatie staat op de rol, maar geef het ook een plaats in de organisatie.

evaluatie school

Op onze school is jaarlijks 8 dagen beschikbaar voor collegiale consultatie. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat collega's bij elkaar in de groepen kijken m.b.v. een kijkwijzer en/of op elkaars les te reflecteren. Daarbij maken we gebruik van Lesson Study, waarbij na een gezamenlijke voorbereiding de les wordt gegeven, de les wordt nabesproken (reflectie) en aanbevelingen voor een volgende les gedaan. Dit kan zijn over de instructie, de inzet van coöperatieve werkvormen en/of de Daltonorganisatie in de groep, afhankelijk van de hulpvraag.

Daarnaast bezoeken de Daltoncoördinatoren de groepen twee keer per jaar om de gemaakte Daltonafspraken te inventariseren m.b.v. een groslijst. De directie doet fliets- en groepsbezoeken in alle groepen. De borging vindt plaats in het digitaal ontwikkelingsdossier van de leerkracht. Hierover zijn afspraken gemaakt op stichtingsniveau.

Tenslotte heeft Marant in juni 2017 een groot algemeen onderzoek gedaan binnen onze school. Adviezen en aanbevelingen daaruit zijn meegenomen in het ontwikkelplan van de school. Het onderzoek is ter inzage tijdens de visitatie.

bevindingen visitatieteam

Uit gesprekken met leerkrachten is ons gebleken, dat deze aanbeveling is gerealiseerd. Leerkrachten overleggen en werken op verschillende wijze samen, waarbij gedeeld leiderschap het uitgangspunt is. De directeur geeft aan dat hij de leerkrachten deze ruimte geeft en de leerkrachten zeggen dat ze deze ruimte ervaren. De school heeft een team met een positieve insteek en het team is bereid om van en met elkaar te leren en te ontwikkelen.

aanbeveling 4.**evaluatie school****bevindingen visitatieteam****aanbeveling 5.****evaluatie school****bevindingen visitatieteam**

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

Vrijheid in gebondenheid

Leerlingen krijgen de mogelijkheid om eigen keuzes te maken. Dit alles wel onder het toezicht van de leerkracht. Een leerling kan tijdens het zelfstandig werken zelf kiezen welk vak aangepakt wordt. Wat ze per vak kunnen doen is af te lezen op hun weektaak (groep 5 t/m 8), dagtaak (groep 3 en 4) of het taakbord (groep 1 en 2). Die taak is een onmisbaar hulpmiddel binnen het Daltononderwijs. Verder ziet u bij ons op school die keuzevrijheid terug wanneer kinderen zelf werkplekken kiezen om hun zelfstandige schooltaken aan te pakken. Zoeken ze een rustige plek of is er juist overleg nodig bij de taak? Ook in het middagdeel tijdens de wereld oriënterende vakken werken kinderen aan door henzelf gekozen opdrachtenkaarten die passen bij één van de 8 intelligenties van Gardner. Goed Daltononderwijs valt of staat bij het geven van verantwoordelijkheden. We maken kinderen meer zelfverantwoordelijk voor hun eigen leerproces. We leren kinderen doelen te stellen en maken die doelen ook inzichtelijk op databorden. Onze leerlingen leren hun eigen werk na te kijken en daar eisen aan te stellen. Ook leren ze iets met hun fouten te doen en zichzelf wijzer te vragen. Ook op andere manieren maken we kinderen verantwoordelijk. Die verantwoordelijkheid geven we door leerlingen mee te laten beslissen over klassenregels en schoolse zaken. Dat gebeurt in de bovenbouw bijvoorbeeld in geplande klassenvergaderingen. Ook kiest elke bovenbouwgroep een klassenvertegenwoordiger voor in de leerlingenraad. Deze raad vergadert geregeld samen met de directeur om wensen vanuit de klassen kenbaar te maken en mee te denken over schoolse zaken als de sponsorloop, materialen, het schoolplein en de jaarlijkse activiteiten enz.

Leerlingen leren plannen vanaf groep 1/2 in een opbouwende doorgaande lijn van planbord/keuzebord naar dagtaak en weektaak die ze uiteindelijk zelf inplannen.

De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders.

Leerlingen leggen verantwoording af naar de groep en de leerkracht via de evaluatie van de doelen op de doelenmuur en het persoonlijk leerdoel op de weektaak en de tussentijdse gesprekken met de groepsleerkracht en in de rapportgesprekken met ouders.

De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer) werk via de doelen op de weektaak en op de doelenmuur. Ontdekken van de eigen leerstijl door gesprekken. In de klas is zichtbaar welke stappen er nodig zijn om goed zelfstandig te kunnen werken. Op de doelenmuur is zichtbaar welke medeklasgenoten je om hulp kunt vragen.

De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

De rollenkaarten die op tafel liggen. Weektaak. Leerlingen worden geleerd om elkaar aan te spreken op de verantwoordelijkheid. Het nadenken over en het invullen van de ik-doelen in het portfolio.

*) bij evaluatieverslagen van school is een direct verband met het Daltonboek te leggen. In deze evaluaties wordt hierin niet specifiek naar verwezen. Echter is het Daltonboek het borgingsdocument van onze school.

bevindingen visitatieteam

In de praktijk hebben we de beschrijving zoals hierboven teruggezien.

De leerlingen plannen hun weektaak en kunnen dit goed verwoorden. De kinderen schuiven een magneetje naar rechts als de taak klaar is of kleuren de taak af op de weektaak. In groep 3 is er nog weinig sprake van planning, de kinderen maken de taken op volgorde van de dagtaak. Wellicht is hier nog een mogelijkheid voor verdere ontwikkeling en kan het afkleuren ook meteen een vorm van reflectie worden door erbij aan te geven of het doel is behaald.

Er wordt gewerkt met een doelenmuur en de leerlingen kunnen daarop zien welke doelen ze behaald hebben en waar nog aan moet worden gewerkt, in het portfolio staan de persoonlijke doelen van de leerling, deze worden besproken met de leerkracht en de ouders. Het portfolio is dit schooljaar ingevoerd en wordt nog verder ontwikkeld. Mooi is te zien dat ook de daltonkernwaarden in een opbouwende lijn worden ingezet als persoonlijke doelen. De leerling reflecteert op deze doelen door een soort spinnenweb in te kleuren. Deze reflectie zou je uit kunnen breiden door er een soort 360 graden feedback van te maken: leerling-medeleerling-leerkracht-ouder. **aanbeveling 1**

Het werken met de rollenkaarten is de hele dag een vast onderdeel van het groepsgebeuren, de leerlingen spreken elkaar aan wanneer het nodig is en handelen daar vervolgens naar.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.

Korte bondige instructie vanuit "teach like a champion" d.m.v. controle van begrip. Leerlingen (die dat aankunnen) krijgen de keus om een instructie te volgen of om zelfstandig aan het werk te gaan. Hiervoor wordt er bij een groot aantal leerlingen vooruit getoetst om ze inzicht te geven in hun ontwikkeling.

De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakhoud. Waar nodig hebben kinderen hun eigen weektaak en plannen eigen taken in.

Er is in iedere groep een instructietafel waar kinderen en leerkracht kiezen welke leerlingen instructie kunnen volgen. De rode ketting/stoplicht zorgen ervoor dat er momenten gecreëerd worden waarop er rust is. Er wordt groeps-doorbrekend gewerkt zodat kinderen op hun eigen niveau instructies kunnen volgen.

De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de

leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen. Op de doelenmuur hangen doelen en overzichten waardoor leerlingen inzicht krijgen waar ze aan moeten/kunnen werken. De ikdoelen in het portfolio worden ingezet om met kinderen in gesprek te gaan waardoor de leerkracht sturing kan geven aan het leerproces van de leerling

bevindingen visitatieteam

Op de visitatiedag hebben we weinig instructielessen gezien, we hebben een school gezien waar kinderen werken aan hun weektaak, waar de leerkracht een coachende rol heeft en waar de leerlingen op een open wijze met elkaar en met de leerkracht omgaan. De leerlingen kleuren telkens als ze een taak af hebben, een vakje digitaal in op een excelschema, welke doorlopend staat geprojecteerd op het digi-bord. De leerkracht en de klas kunnen op deze wijze zien hoe ver een leerling is met het geplande taakwerk. Ook de toetsresultaten en doelen zijn zichtbaar in de klas aanwezig, kinderen weten zodoende waar ze aan moeten werken.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Op school heerst een cultuur van vertrouwen. Collega's zoeken elkaar op met vragen over groepsaankpak of leerlingaantal. De briefing aan het begin van de dag waar kort zaken besproken worden en de pauze na de schooldag, waar dingen van de dag besproken worden met respect voor elkaars ervaringen. Er heerst een klimaat waarbij vragen gesteld kunnen worden en ieders talenten bekend zijn en gerespecteerd worden. 's Morgens maakt iedereen een rondje door de school om elkaar te begroeten.

De leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.

Er is voor elke pijler van de school (Dalton, MI/WO, Bouw) een coördinator, hierdoor wordt de verantwoordelijkheid gedeeld door het hele team. Er zijn momenten in het jaarrooster ingepland waarbij de coördinatoren in gesprek zijn en grenzen besproken kunnen worden met de directeur en 2 momenten in het jaar waarbij dit met het team besproken wordt. Bij gedeeld leiderschap is het essentieel dat leraren en overige medewerkers de gemaakte afspraken nakomen en een ieder elkaar aanspreekt op elkaars verantwoordelijkheden.

De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend waarbij we ons onderwijs inrichten met als leidraad de leerlijnen. We zijn product en procesgericht waarbij we het beste uit de leerlingen halen kijkend naar de talenten de leerlingen. Voor ons is belangrijk dat het kind uitstroomt op het meest passende niveau. Na 3

jaar zitten van onze leerlingen ongeveer 90% nog op het niveau waar ze op uitgestroomd zijn.

Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden

Het Heemconcept is neergezet door het team in de afgelopen jaren. De visie is samen vormgegeven en de schoolontwikkeling wordt met het hele team gedragen (Continuous Improvement). Er is tijdens te teambijeenkomsten regelmatig ruimte voor eigen identiteit en inbreng van nieuwe mensen.

*) bij evaluatieverslagen van school is een direct verband met het Daltonboek te leggen. In deze evaluaties wordt hierin niet specifiek naar verwezen. Echter is het Daltonboek het borgingsdocument van onze school

bevindingen visitatieteam

Zie ook de toelichting bij aanbeveling 3 (2013), er is een duidelijke visie binnen de school en het team en de ouders geven deze visie vorm en dragen hem uit.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Leerlingen leren zelfstandig een taak tot een goed einde te brengen. Dat begint al bij de moetwerkjes in groep 1 en bouwt uit naar het verantwoordelijk zijn voor een complete weektaak in de bovenbouwgroepen. Maar zelfstandig zijn betekent meer dan alleen zorg dragen voor je werk. We leren kinderen ook op sociaal vlak zo zelfstandig mogelijk problemen op te lossen. Onze kinderopvang is daarin een mooi voorbeeld. Leerlingen uit groep 8 proberen kleine conflicten en problemen samen met de betrokken leerlingen op te lossen. Vaak al simpelweg door het goede voorbeeld te geven.

De leerlingen hebben verschillende mogelijkheden om zelf initiatief te nemen om de leerdoelen te bereiken. We hebben geprobeerd alignment te bouwen in het bereiken van de leerdoelen. In de taakbrief is een lege regel, waar leerlingen zelf de mogelijkheid hebben een eigen keuze te plannen. Daarnaast zorgen de doelenmuur en het portfolio voor initiatieven : leerlijnen – blokdoelen – ik-doelen.

De leerlingen kunnen op diverse manieren hulp vragen van anderen: naast het zitten in tafelgroepen, de maatjes en handelingswijzer kunnen leerlingen ook op basis van informatie op de doelenmuur zoeken naar leerlingen die hen hulp kunnen bieden. In de bovenbouw kan het “wie-kan-mij-helpen” via de doelenmuur worden gevonden aan de hand van gegevens van het voortoetsen (bij rekenen). In andere groepen kunnen de toetsresultaten leerlingen helpen bij het zoeken naar iemand die de juiste hulp kan bieden. Door gebruik te maken van de taakbrief, de halpassen, het stoplicht en het instructiebord bepalen de leerlingen hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werken aan de gestelde doelen.

Uitgestelde aandacht leren de leerlingen door middel van de vraagknijper (in de onderbouw de vragenbak), het stoplicht (in de onderbouw ook met rode ketting) en het plannen rond de instructiemomenten van de leerkracht.

Het zelfstandig nakijken van het gemaakte werk doen de leerlingen in de bovenbouw aan de nakijktafel, waar ook de nakijkwijzer hangt. Na het nakijken leggen de leerlingen het gemaakte en nagekeken werk in de nakijkbak.

bevindingen visitatieteam

Bovenstaande beschrijving hebben wij in de praktijk teruggezien. Een verdieping in de zelfstandigheid van kinderen zou kunnen zijn dat ze aangeven op het doelenbord o.i.d. dat ze hulp aanbieden bij het realiseren van een bepaald doel. Met name het groepsdoorbrekend werken maakt dat de kinderen zeer zelfstandig door de school lopen: de school is van hun en zij weten welke regels er gelden, wat de mogelijkheden zijn. Ze weten alles te vinden en gaan volgens de afspraken te werk.

In de lokalen zijn veel handelingswijzers beschikbaar, zodat de leerlingen steeds zelfstandig een aantal denkstappen kunnen doorlopen, om tot een goed antwoord te komen.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

Belangrijkste indicator voor zelfstandigheid is het leerkrachtgedrag, een houding passend bij Dalton. In de voorbereiding moet worden nagedacht over de randvoorwaarden om het zelfstandig werken zo goed mogelijk te laten werken. Het plannen van de instructie op het taakbord, de taakbrief voorbereiden en het bespreken en plannen met de leerlingen zijn daar voorbeelden van.

Door voldoende aanbod op de taakbrief, de taakbrief op maat en groepsdoorbrekende (instructie)momenten stimuleert de leerkracht de mogelijkheid om leerlingen initiatieven te doen nemen en tonen.

Om het zelfstandig werken voldoende ruimte te geven is er een lege regel op de taakbrief, kunnen de leerlingen op het instructiebord deze momenten zien en zijn er verschillende leerpleinen voor het zelfstandig werken.

Vooraf het middagedeelte biedt leerlingen de mogelijkheden hun talent te laten zien en te ontwikkelen. Tijdens de lessen MIWO is verrijking en verdieping mogelijk aan zowel de onder- als de bovenkant op basis van het talent/intelligentie die de leerlingen kunnen kiezen, passend bij het thema (4x wijzer als uitgangspunt). Daarnaast is op verzoek van de leerlingenraad een start gemaakt met het ontwikkelen van een kieskast. Onze school heeft al een dergelijke kast voor leerlingen aan de bovenkant (Pittige Plus Toren); nu wordt een eigen kieskast ontwikkeld voor alle leerlingen, waarbij de meervoudige intelligentie/ het talent van de leerling het uitgangspunt is.

bevindingen visitatieteam

De leerkrachten hebben de instructietijden op elkaar afgestemd, zodat de leerlingen instructie kunnen volgen die op maat / niveau is. De leerlingen mogen kiezen voor instructie, op het taakbord kunnen ze zien wanneer deze instructie is. Zoals al bij aanbeveling 1 is aangegeven, zou de inhoud van de taakbrief specifiek op de leerling kunnen worden afgestemd. De taken zijn gelijk voor alle kinderen, behalve bij rekenen wat op drie niveaus taken kent. De doelen zijn ook klassikaal gesteld, waarbij het gemiddelde groepsresultaat het streefdoel is. Binnen de weektaak is er weinig ruimte, qua tijd, om te werken aan persoonlijke doelen: **aanbeveling 3**
De kieskast, die momenteel in ontwikkeling is, biedt perspectief om de

keuzemogelijkheden voor de leerling te vergroten. Het persoonlijk leerdoel kan dan worden behaald met keuzewerk. Hiervoor moet dan wel ruimte worden geschapen binnen de weektaak. **aanbeveling 1**

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Ook leerkrachten en overige medewerkers krijgen binnen 't Heem de ruimte om hun talenten te laten zien en ontwikkelen. Er zijn verschillende mensen aan het werk binnen de school, die in de maatschappij moeilijk een plekje kunnen vinden (in de schooltuin, conciërge, vrijwilligsters vanuit De Welle, Wajong) en hun talent kunnen laten zien.

Ook leerkrachten krijgen binnen de school deze mogelijkheid. Zo zijn de coördinatoren (o.a. taal en rekencoördinator) ingezet op basis van hun talenten zijn Master opgeleid. Ook bij de taakverdeling en de inzet van vakleerkrachten (muziek, bewegingsonderwijs, cultuur, ICT) zijn het interne collega's die hun talent inzetten.

Door te kiezen voor gedeeld leiderschap gaat de inzet op basis van talent verder dan de uitvoerende taak. Tijdens de PLG's is de desbetreffende coördinator de voorzitter van de bijeenkomst. Andere voorbeelden zijn peercoaching (d.m.v. Lessen Study), flietsbezoeken door coördinatoren, collegiaal overleg en de bouwvergadering).

bevindingen visitatieteam

De school stimuleert op diverse terreinen de leerkrachten om hun talenten te ontwikkelen en te laten zien. Leerkrachten kunnen kiezen voor ontwikkelgroepen op basis van hun interesse en talenten.

De wijze waarop de school een brede ontwikkeling aanbied aan kinderen, door ze in aanraking te brengen met democratische burgerschap (kinderraad), de maatschappij (contacten met bejaarden, activiteiten buiten de school) en de leefomgeving door het werken in de bij de school behorende tuin en dierenverblijf.

We hebben een team ontmoet dat zeker inhoud weet te geven aan gedeelde sturing en zo mogelijk zelfsturing. Fijn om met en in zo'n team te mogen werken.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Samenwerken

Als Daltonschoon geloven we in de kracht van samenwerken. Kinderen kunnen ontzettend veel van elkaar leren. Er is tijdens het zelfstandig werken dan ook veel ruimte om samen te werken. In onze klassen hebben de leerlingen elke week een vast maatje. Door veel van maatjes te wisselen leren kinderen met verschillende mensen samen te werken. Tijdens onze instructielessen proberen we de kwaliteit van dat samenwerken op te krikken door leerlingen middels coöperatieve werkvormen verschillende werkvormen aan te leren die ze mee kunnen nemen door de jaren heen.

Samenwerken kan op verschillende manieren worden aangeboden. We willen leerlingen leren dat er verschillende vormen in samenwerkingsvaardigheden (zie bijlage 9 Daltonboek) zijn. De leerkracht heeft vooral een coachende rol (muv instructielessen, daar is hij vooral docerend (modellend) bezig. Leerlingen hebben een vast maatje, dat frequent verandert. Ook maken we gebruik van rollenkaarten, die leerlingen zelf verdelen in de tafelgroep en wisselen de tafelgroepen 6-wekelijks. In ons onderwijsaanbod hebben we daarom bewust mindfulness, rots en water en judo opgenomen om leerlingen vaardigheden als respect en samenwerken te leren *) bij evaluatieverslagen van school is een direct verband met het Daltonboek te leggen. In deze evaluaties wordt hierin niet specifiek naar verwezen. Echter is het Daltonboek het borgingsdocument van onze school

bevindingen visitatieteam

De leerlingen werken rustig samen aan opdrachten en bieden elkaar hulp waar nodig. In het Daltonboek staan een aantal coöperatieve werkvormen beschreven. Deze vormen worden niet structureel aangeboden. De leerlingen wisten deze ook niet te benoemen. Het groepsdoorbrekend samenwerken tijdens de middaguren is een bijzonder waardevolle wijze van samenwerken. Het samenwerken op leerlingniveau is binnen de school zeker aanwezig, de meerwaarde van het beheersen van een aantal coöperatieve werkvormen is groot. Neem deze op in je onderwijsleerprogramma.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

Net als leerlingen gaan leerkrachten ook op een respectvolle wijze met leerlingen en elkaar om. Als leerkracht geef je het goede voorbeeld. Onder supervisie van de Daltoncoördinatoren geeft het team vorm aan de taak of leertaken. De Daltoncoördinatoren zijn daarbij “in the lead”. Ook op teamniveau maken we vaak gebruik van samenwerkingsvormen en wordt nascholing meestal in teamverband gedaan (Thinking for Learning, Rots en Water, Teamleren).

We hebben een aantal coöperatieve werkvormen die we structureel gebruiken, o.a. bij de instructie. Deze zijn terug te vinden in een docentenmapje en zorgen voor een doorgaande lijn binnen onze school.

bevindingen visitatieteam

We nemen aan dat dit gebeurt op de wijze zoals de school dit heeft beschreven, we hebben dit niet in de praktijk gezien.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

Als school willen we een minimaatschappij zijn. Dat betekent dat school niet alleen een veilige omgeving wil zijn voor de deelnemers, maar ook dat niemand hetzelfde is. Zo werken we samen met een vrijwilligersorganisatie en Vluchtelingenwerk, waarvan binnen onze school mensen werkzaam zijn. Zij ondersteunen de leerkracht, onderhouden de schooltuin of maken extra schoon. Ook besteden we aandacht aan burgerschap en integratie. De sfeer van de school wordt daardoor gekenmerkt door veiligheid, vertrouwen, openheid en betrokkenheid. De relatie met klasgenoten, leerkracht en leerstof is essentieel voor het welbevinden en een goede ontwikkeling. Ons onderwijs biedt structuur en veiligheid.

Het aanleren van sociale vaardigheden en eigen maken van kennis geeft de kinderen een basis voor hun functioneren in de maatschappij. Een actief en gemotiveerd team helpt de kind(eren) samen met hun ouders/verzorgers met enthousiasme en betrokkenheid op weg naar volwassenheid in hun toekomstige maatschappij. Bovenstaande is uitgewerkt in het beleidsdocument “Burgerschap”.

bevindingen visitatieteam

Een groot compliment van het visitatieteam voor de wijze waarop de school de samenwerking met de maatschappij heeft vorm gegeven. De visie dat kinderen hiermee hun sociale vaardigheden kunnen oefenen, wordt breed gedragen door team en ouders.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

We leren onze kinderen om eerlijk naar zichzelf en hun resultaten te kijken. Leerlingen zien op hun taak wat de doelen zijn die gehaald moeten worden. Samen met de leerkracht bepalen ze of ze aan die doelen voldoen. Door zelf na te kijken en te reflecteren op product en handelen worden ze wijzer over hun eigen kunnen. Dat wordt op een speelse wijze opgebouwd met bijvoorbeeld een meesters- en juffenbril die op moet als je nakijkt in groep 3 en 4 en een spiegel waarin je aan jezelf vertelt of je het lesdoel hebt bereikt en nadenkt over wat er beter kon en of je hulp nodig hebt. Bij reflecteren hoort ook in gesprek gaan met kinderen. Naast de dagelijkse gesprekken die in de klassen plaatsvinden is het bijvoorbeeld bij ons op school ook gebruikelijk dat kinderen vanaf groep 5 samen met hun ouders uitgenodigd worden voor een rapportgesprek

Voor onze school heeft reflectie twee functies: het reflecteren op het leren en als instrument om tot leren te komen. In de onderbouw vindt de planning plaats op het taakbord, waarop "verplichte" werkjes staan. Vaak is dit nog per taak. In de midden en bovenbouw worden de taken gepland met de kleuren van de dag.

Binnen de verschillende groepen zijn verschillende vormen van reflectie op eigen gedrag zichtbaar: de juffenbril in groep 3, de hoe-heb-ik-het-gedaan-spiegel in groep 4/5, de snapmeter (in verschillende groepen), reflectiekaartjes (in verschillende groepen), werkhoudingskaart en verschillende onderdelen in het portfolio.

Tijdens de reflectiemomenten op vrijdag worden de resultaten kritisch besproken in de groep (tafelgroepen) en worden de leerpunten meegenomen naar de weektaak van volgende week.

Op groepsniveau maakt een aantal groepen gebruik van de Heem-reflectiebal en wordt de doelenmuur frequent met elkaar besproken om te reflecteren op de leerdoelen/taak. Ook hier speelt het portfolio (op groeps- en individueel niveau) een rol in de borging van het gereflecteerde.

Andere momenten waarop leerlingen reflecteren op eigen gedrag en dat van andere leerlingen zijn tijdens het ouder-kindgesprek (ik doelen, portfolio) en klassenvergaderingen. Ook door de inzet van Rots en Water, Judo en Mindfulness leren de leerlingen reflecteren. Deze lessen vormen een onderdeel van ons SEO curriculum.

*) bij evaluatieverslagen van school is een direct verband met het Daltonboek te leggen. In deze evaluaties wordt hierin niet specifiek naar verwezen. Echter is het Daltonboek het borgingsdocument van onze school

bevindingen visitatieteam

De beschreven reflectievormen hebben we gezien in de praktijk. De reflectie op de taakbrief en het meenemen van leerpunten naar een volgende taak is wel aanwezig, maar wordt niet altijd ingevuld. Als je werkelijk als school wilt dat dit gebeurt, moet je daar echt aandacht en tijd aan besteden, anders is het snel een extra taak van de weektaak.

De doelenmuur is in alle groepen aanwezig en voorzien van lesdoelen van rekenen, begrijpend lezen, spelling, aangevuld met meer doelen die bij de leerstof van een bepaald leerjaar horen. Het bespreken van de doelenmuur hebben we op woensdag (visitatiedag) niet gezien.

Het portfolio is in alle groepen uniform ingericht. De invulling van het portfolio zit nog in een ontwikkelfase, logisch want het is dit schooljaar ingevoerd. De leerlingen weten goed uit te leggen wat er in hun portfolio zit en wat de bedoeling van het portfolio is.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

De leerkracht zet verschillende reflectiemethodieken in (zie hiervoor). Op de weektaak is een vast onderdeel voor reflecteren, zowel op individueel als op groepsniveau (o.a. samenwerken). Door middel van smileys kunnen leerlingen op verschillende aspecten reflecteren.

Tijdens verschillende momenten (zie hierboven: indicatoren op leerlingniveau) geven leerlingen feedback op hun eigen handelen en functioneren. Borging is door middel van ik-doelen, maar ook leerdoelen (spelling bijvoorbeeld) in het portfolio.

Op de taakbrief is ook de mogelijkheid voor leerlingen om feedback te geven op het functioneren van de leerkracht (welke les kon de leerkracht goed uitleggen?)

Door te werken vanuit leerlijnen en te kijken wat de leerling nodig heeft om tot leren te komen wordt de leerkracht steeds kritisch gedwongen naar zijn eigen handelen te kijken. Ook op schoolniveau zijn er verschillende mogelijkheden om als leerkracht te reflecteren (peercoaching, lesson study en pop)

bevindingen visitatieteam

De leerkrachten proberen momenteel veel reflectievormen uit en willen in het komende jaar een doorgaande lijn ontwikkelen in het reflectieaanbod. Het

visitatieteam ziet voor de school kansen om een verbinding te maken tussen reflectie en keuzewerk. Nu is keuzewerk nog “klaarwerk”, de leerkracht zet een aantal activiteiten/opdrachten op de weektaak en daaruit mogen de kinderen een keuze maken, als ze hun weektaak afhebben. Wanneer keuzewerk inhoudelijk aansluit op het behalen van de leerdoelen van het individuele kind, is keuzewerk een effectief middel om te differentiëren op maat. Wellicht is de in ontwikkeling zijnde kieskast daarvoor een middel dat kan worden ingezet. **aanbeveling 2**

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

Er zijn op school verschillende manieren om met en van elkaar te leren. Zo volgt het team jaarlijks een aantal teamscholingen. Ook Lesson Study, peercoaching en POP zijn mogelijkheden om met en van elkaar te leren. Deze worden binnen onze school ingezet. De professionalisering van het team is direct gekoppeld aan de ontwikkeling van ons onderwijsprogramma.

Eén van de aandachtspunten waar onze school nog aan moet werken is de doorgaande lijn op reflectie. Vorig jaar hebben we met name aandacht besteed aan de theoretische achtergronden en hebben de coördinatoren een opleiding gevolgd. Dit jaar staat experimenteren met verschillende vormen en implementeren van een doorgaande lijn reflectie centraal.

bevindingen visitatieteam

In het gesprek met leerkrachten en directie is dit onderdeel besproken en bevestigd.

5. Effectiviteit / doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Bij alle bovenstaande uitgangspunten nemen we als basisschool in acht dat het daltononderwijs gericht moet zijn op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Dat betekent ook dat u van ons als leerkrachten mag verwachten dat we goed kijken naar de leeropbrengsten van kinderen en middels uitgebreide analyses van toetsgegevens een groepsplan opstellen dat er op gericht is om elk kind de juiste vorm van begeleiding te kunnen bieden.

Leerlingen nemen initiatief, maken zelf plannen, zijn eigenaar van hun leerproces, hebben aandacht en zijn doelgericht.

Zelfregulatie heeft te maken met zelfstandig handelen, verantwoordelijkheid en initiatief nemen. Het is een voorwaarde voor schools functioneren. Leerlingen die hun gedrag kunnen reguleren, voelen zich meer eigenaar van hun eigen leerproces en zullen meer gemotiveerd zijn om te leren. Om zelfregulatie te stimuleren is het nodig dat kinderen zicht hebben op hun taakgerichte gedrag, de eigen doelen en hun capaciteiten.

Het gaat bij zelfregulerend leren om een samenspel van cognitieve, metacognitieve en motivationele processen die een leerling inzet en reguleert om zijn eigen leerdoelen te bereiken. Het is een actief en constructief proces waarin een leerling doelstellingen leert te bepalen, zelf initiatief neemt en verantwoordelijkheid leert te nemen voor zijn eigen leerproces (Zimmerman, 2002).

“Ze stellen doelen voor zichzelf en evalueren tijdens en na afloop hoe ze de taak hebben gemaakt en of hun doelen zijn behaald (Castelijns, Segers & Struyven, 2011).”

Voorbeelden hiervan zijn het zelf plannen van de taken op de weektaak, het groepsdoorbrekend werken, werken op eigen leerlijn en het formuleren van persoonlijke leerdoelen.

*) bij evaluatieverslagen van school is een direct verband met het Daltonboek te leggen. In deze evaluaties wordt hierin niet specifiek naar verwezen. Echter is het Daltonboek het borgingsdocument van onze school

bevindingen visitatieteam

We hebben betrokken leerlingen gezien, die hun lestijd effectief besteden. De

structuur die de leerkrachten bieden, maakt dat de leerlingen weten wat er van hun wordt verwacht en wat ze mogen, willen en kunnen doen om hun leerdoelen te bereiken. Van zelfregulerend leren van kinderen is deels sprake, de weektaak en de leerdoelen worden door de leerkrachten en/of methodes bepaald. De invloed van kinderen op de leerstof is beperkt voor de basisvakken.

Echter op twee middagen in de week wordt er gewerkt met werkeilanden, waar de kinderen op basis van eigen keuze en interesse werken aan een bepaald thema. We waren erg enthousiast en onder de indruk waarop er groepsdoorbrekend, super enthousiast en goed georganiseerd werd gewerkt aan een thema. Hier zag je zichzelf regulerende en zeer betrokken kinderen.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Het proces van zelfregulatie komt niet vanzelf op gang. De leraar is cruciaal in het stimuleren en begeleiden van de leerlingen. Zelfregulatie wordt flink bevorderd wanneer de leraar in staat is om de juiste feedback te geven. Door samen met leerlingen te evalueren, worden de kinderen zich bewust van de leerdoelen en de beoordelingscriteria. Dit zorgt ervoor dat ze inzicht krijgen in de leerstrategieën die ze gebruiken en wat nodig is om de doelen te bereiken. Ook Hattie (2012) benadrukt het effect van feedback geven. Het is een van de meest effectieve onderwijsstrategieën. Feedback op het niveau van zelfregulering is alleen effectief als het leerlingen overtuigt dat meer aandacht en inspanning tot het gewenste resultaat zal leiden. Door in gesprek te gaan met de leerlingen worden samen doelen gesteld en daarmee een lerende houding gestimuleerd.

Daarnaast is het van belang dat de leraar een actieve rol aan leerlingen geeft bij de planning, uitvoering en evaluatie van hun eigen leerproces. Autonomie en initiatief zijn daarbij de sleutelwoorden! De leerkrachten maken daarbij gebruik van coöperatieve werkvormen, verkorte en/of verlengde instructie, aangepast lesaanbod, gebruik maken van planbord met geplande instructiemomenten, inzet kieskast (techniekkast en/of pittige pluskast).

bevindingen visitatieteam

We hebben geconstateerd dat het bovenstaande in beginsel aanwezig is, maar dat de school hier nog een grote ontwikkeling in kan doormaken. Alle voorwaarden zijn aanwezig, nu de verbinding van alle onderdelen maken:

Voortoetsen – reflectie - korte instructie – leerdoelen per groep – individuele leerdoelen – weektaak op maat - kieskast/keuzewerk gericht op leerdoelen – reflectie – portfolio – kindgesprekken - volgende leerdoelen: **aanbeveling 1**

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Om de doorgaande lijn te waarborgen zijn er periodiek PLG's Dalton gepland, waarbij de coördinatoren voorzitter zijn. Ook vindt tijdens deze bijeenkomsten terugkoppeling plaats vanuit de DON bijeenkomsten. Door de inzet van een Daltonkijkwijzer zorgen we voor continuering van de gekozen leerlijn en opbrengsten. Wanneer een leerkracht op onze school start moet het in het bezit zijn van een Daltoncertificaat of daartoe bereid zijn. Op dit moment volgen een aantal collega's de verdiepingsslag Daltonstructuur onder leiding van Hans Wolthuis, samen met een Daltonschoon (de Holterenk) uit Holten. In de POP's van de leerkrachten zijn de Daltoncompetenties, naast de reguliere competenties, uitgangspunt.

School biedt onderwijs op maat, dat betekent dat ook leerlingen met passende zorg en/of extra ondersteuning in ons onderwijs een plek hebben. Door de inzet van groepsdoorbrekend werken, een passende taak, het bespreken van resultaten op de doelenmuur en een goede samenwerking en communicatie met team, ouders, Intern Begeleider en leerling zelf kunnen deze leerlingen veelal op onze school uitstromen in groep 8 op het voor hun maximale niveau.

bevindingen visitatieteam

Uit gesprekken met de directeur en het team is ons gebleken, dat het bovenstaande een goede beschrijving is van de praktijk.

Borging als voorwaarde

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders, etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Dalton is steeds in ontwikkeling. Om dit te kunnen volgen, aan te sturen en te implementeren binnen ons onderwijs heeft onze school het beleid vastgelegd in het daltonbeleidsplan (Daltonboek). De borging van deze ontwikkelingen ligt, net als het realiseren ervan, bij de Daltoncoördinatoren, één voor de onderbouw en één voor de bovenbouw. Samen met het team dragen zij de Daltonidentiteit uit in bijv. de schoolgids, de website, informatie en andere communicatiemiddelen. De ontwikkelingen, sturing en borging vindt plaats tijdens PLG's Dalton (5x per jaar) en tijdens DACO overleg met directie (3x per jaar). De Daltoncoördinatoren zijn daarbij in de lead. De ontwikkelingen worden 2x per jaar geëvalueerd tijdens de evaluatievergadering, waarbij de verschillende coördinatoren binnen de school de beleidsvoornemens van het huidige schooljaar evalueren en kijken wat er nog gedaan moet worden.

Een interne verbouwing afgelopen twee jaar heeft ertoe geleid dat het bestaande gebouw is heringericht waarbij rekening is gehouden met het creëren van leerpleinen, stilwerkplekken en andere faciliteiten die passen bij onze visie op Dalton.

Onze Daltoncoördinatoren bezoeken regelmatig de DON bijeenkomsten van Saxion in Deventer en inspiratiemiddagen. Zowel ouders als leerlingen worden actief betrokken bij de ontwikkelingen van onze school. Zo organiseren we workshops, meeloopochtenden en informatieve avonden waarbij ouders welkom zijn. Om de Daltonontwikkelingen te volgen worden jaarlijks leerlingen-en ouder-tevredenheidsonderzoeken afgenomen. Binnen het team vindt 3-jaarlijks een onderzoek plaats.

bevindingen visitatieteam

In het daltonboek staat duidelijk beschreven vanuit welke visie en op welke wijze de school de kernwaarden van het daltononderwijs vorm geeft. Deze beschrijving zien we in de praktijk terug.

Het visitatieverslag is grotendeels een herhaling van het daltonboek, het visitatieverslag is bedoeld om aan te geven wat de school in de afgelopen vijf jaar heeft ontwikkeld, waar het nu staat en welke ontwikkelingen er voor de komende jaren in gang worden gezet.

Eigenlijk is het woord "evaluatie" de sleutel: wat heb je gedaan, hoe is het proces verlopen en waar sta je nu. Het "nu" staat als het goed is, geborgd in het daltonboek. Op basis van de evaluatie kun je weer aangeven waar je als school de komende jaren naar toe wilt.

Het visitatieteam kan dan aangeven of de beschrijving overeenkomt met de praktijk en hun aanbevelingen als de bevindingen positief zijn, richten op de ontwikkelingen die de school in gang wil zetten of "blinde vlekken" een impuls geven.

De directeur gaf aan dat het daltonontwikkelplan, compleet met jaarevaluaties, is opgenomen in het schoolplan. Het visitatieteam beschikte niet over dit plan en geeft de school het advies om dit bij volgende visitatie mee te sturen.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

Waarom Daltononderwijs op onze school?

- Leerlingen die met vrijheid en verantwoordelijkheid hebben leren werken kunnen meer efficiënt met hun tijd omgaan, leerlingen leren zelf plannen en worden gestimuleerd tot het nemen van initiatief,
- Kinderen krijgen "gelaagde instructie" (zoveel als nodig is) en kunnen daarmee gemotiveerd, op het goede moment, aan het werk gaan,
- Kinderen die extra hulp nodig hebben krijgen die op maat geboden; leerlingen met een hogere begaafdheid kunnen verdiepings- en verrijkingsstof maken.
- Op basis van respect en vertrouwen houden leerlingen rekening met elkaar en de leerkracht.
- Dit gegeven wordt nog versterkt door het feit dat wij een Openbare school zijn en veel waarde hechten aan respect voor ieders afkomst en overtuiging. Daarnaast ontstaat een meer hechte band tussen kinderen vanwege het feit dat zij op diverse manieren samenwerken,
- Door het werken met taken en taaktijd heeft de leerkracht meer tijd en ruimte om kinderen individueel te ondersteunen.
- In de meeste beroepen in de huidige westerse kennismaatschappij wordt initiatief, verantwoordelijkheid en creativiteit verwacht. Vaak moet er worden overlegd met collega's, opdrachtgevers en diverse instanties. Zowel zelfstandigheid als het goed kunnen samenwerken zijn daarbij belangrijk.
- De maatschappij vraagt om participerende, kritische burgers. We willen een bijdrage leveren dat onze toekomstige wereldburgers zich verantwoordelijk voelen voor de samenleving en actief deelnemen aan democratische processen.

Uit de gesprekken met leerlingen

We hebben gesproken met 4 leerlingen uit de leerlingenraad:

- Amber uit groep 5
- Loes uit groep 6
- Elma uit groep 7
- Jaëlma uit groep 8

Na de kennismaking vertellen de leerlingen dat zij gekozen zijn door hun eigen klas. Hiervoor zijn verkiezingen gehouden. Iedere kandidaat moest een formulier invullen waarop vermeld stond waarom zij in de leerlingenraad willen en de plannen voor komend schooljaar. Er is in de klas gestemd. Je mag 1 schooljaar in de leerlingenraad zitten. Wanneer je voor een 2^e keer gekozen wordt, mag je nog een jaar blijven.

De vergaderingen worden gevoerd met de directeur. Vanuit de klassenvergaderingen worden er punten vanuit de klas ingebracht. Daarnaast wordt de leerlingenraad betrokken bij zaken zoals de Daltondag en Pasen. Tevens wanneer er problemen vanuit de klas worden genoemd, gaat dit mee naar de leerlingenraad. Een voorbeeld hiervan was het gebruik van het nieuwe speeltoestel op het schoolplein. Hier wordt gezamenlijk een

oplossing voor bedacht.

Op dit moment is de leerlingenraad bezig met het aanvragen van een plastic container bij de gemeente. De leerlingenraad neemt zelf contact op met de gemeente d.m.v. het schrijven van een brief.

Het meest trots is de leerlingenraad op de organisatie van de Daltondag. Zij mochten zelf een aantal onderdelen van het “waslijnspeel” bedenken en organiseren. Daarnaast zijn ze trots op het nieuwe speelmateriaal op het schoolplein en het gebruik ervan.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

De gesprekken met de leraren zijn vnl. tijdens de lessen gevoerd en eind het eind van de schooldag tijdens een gezamenlijke pauze. Uit deze gesprekken blijkt dat de teamleden één visie hebben, zich verantwoordelijk voelen voor hun taak en de vrijheid ervaren om hier een eigen inbreng in te hebben. Gedeeld leiderschap wordt ook door het team ervaren. De school is volop in ontwikkeling wat betreft de doelenmuren/datamuren en het samenstellen van de portfolio inhoud. Fijn om te merken dat alle teamleden dezelfde taal spreken en samen werken aan een constante daltonontwikkeling. Houd dit vast en blijf ontwikkelen. Veel succes.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

Tijdens het gesprek met de directeur en de daltoncoördinator worden de ontwikkelingen van afgelopen jaren besproken. Er is veel ingezet (leerlingenraad, klassenvergadering, portfolio, doelenmuur, coöperatieve werkvormen). De meeste ontwikkelingen zijn de laatste twee jaar ingezet waardoor nog niet alles geborgd is. Dit geldt bijvoorbeeld voor het portfolio. We bespreken kort aanbeveling twee uit het vorige visitatieverslag. We hadden de indruk dat de uitwerking niet overeenstemde met de aanbeveling. De directeur geeft aan dat het aanbod voor meerbegaafde leerlingen is opgepakt met de inzet van de Pittige Pluskast. De teamleden krijgen veel ruimte om zelf en samen te experimenteren (proeftuintjes), maar dat uiteindelijk de besluitvorming en schoolbrede invoering in binnen de professionele leergemeenschap (PLG) plaatsvindt. De school gaat voor een procesgerichte aanpak bij beleidsmatige aanpassingen. Verder geeft de directeur aan dat hij bij alle processen in de school stuurt op gedeeld leiderschap. Op onze vraag waar we vooral op moeten letten geven de directeur en de daltoncoördinator aan, dat ze hopen dat we merken dat het pedagogisch klimaat op school uitstekend is.

Uit de gesprekken met ouders

Het visitatieteam heeft gesproken met vier ouders, met kinderen in de groepen 1,2,3,5 en 7. (allen MR of OR-lid)

De ouders geven aan dat ze voor de school hebben gekozen om diverse redenen: één ouder heeft bewust voor daltononderwijs gekozen, omdat het past bij haar kind, voor een andere ouder is openbaar en dichtbij het criterium en heeft ze gaandeweg de visie achter daltononderwijs ontdekt. Vast staat voor alle vier, dat het warme welkom en de open sfeer, met daarbij de zelfstandigheid die het kind hier leert ontwikkelen de doorslag heeft gegeven voor het kiezen van de school.

De ouders voelen zich voldoende geïnformeerd en betrokken bij de ontwikkeling van de school. Ook het portfoliogesprek wordt als zeer fijn ervaren. De open dag, dalton in de nieuwsbrief, de dalton jaarkrant vinden de ouders prima middelen om de ouders te informeren en te betrekken bij dalton op de school.

Als pluspunten van daltononderwijs op deze school geven de ouders aan:

- Verantwoordelijkheid leren dragen, maatjeswerk, samenwerken en plannen
- Groepsdoorbrekend werken, zeker als een kleuter een maatje uit groep 7 heeft

In de MR is de invoering van het portfolio besproken, de ouders vonden het fijn dat ze in dit traject zijn meegenomen.

Via de kinderen komt er ook veel “dalton” mee naar huis en naar buiten. Je merkt aan uitspraken dat de kinderen en ouders via de leerkrachten kernwaarden van het daltononderwijs als uitgangspunt nemen: “Hoe zou je dit kunnen oplossen?” Zo leer je als ouder ook hoe je je kind een stapje verder richting zelfstandigheid kunt brengen.

De ouders zijn blij met de ontwikkelingen die de school heeft doorgevoerd en geven de school mee dat het concept enkel hoeft te worden verfijnd. Ze zijn zeer tevreden.

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurslid: drs. H. Wevers

De heer Wevers geeft aan, dat hij het hebben van een model/concept een vereiste vindt voor alle scholen binnen de stichting. Binnen de stichting zijn op dit moment vijf daltonscholen.

Hij is bijzonder te spreken over de uitwerking van de kernwaarden zelfstandigheid en samenwerken op 't Heem. Wat hem betreft een voorbeeld voor andere scholen. Dat geldt ook voor het groepsdoorbrekend werken.

Hij ziet ook de krimp van de school door het grote aantal scholen in een straal van een km. De school werkt hard om het hoofd boven water te houden, maar heeft ondanks alle mooie resultaten geen grip op de keuze van nieuwe ouders. Het is een waardevol initiatief van de school op binnen het gebouw een PSZ te starten. Dit kan potentiële ouders over de streep trekken.

Waar mogelijk zal de stichting de school ondersteunen. Er wordt met name marketing-technisch ondersteund.

beoordeling

nr	Beoordelingskader	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*		V
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		V
2	Zelfstandigheid		V
3	Samenwerking		V
4	Reflectie		V
5	Effectiviteit - doelmatigheid		V

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Ontwikkel een koppeling/verbinding tussen leerdoelen (groeps- en leerlingniveau), voortoetsen, reflectie, instructie, leerstofaanbod en keuzewerk en borging in het portfolio (inclusief kindgesprekken), zodat dit in z'n totaliteit het eigenaarschap van de persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen vergroot.
Nr. 2	Beschrijf na evaluatie van de huidige pilots een doorgaande, opbouwende lijn van de kernwaarde reflectie
Nr. 3	Ga in gesprek over het realiseren van leerdoelen in relatie tot het afhebben van de weektaak. Deze aanbeveling heeft een logische verbinding met aanbeveling 1.

Nr.	
Nr.	

slotopmerkingen

Het visitatieteam dankt het team en de kinderen van 't Heem voor de gastvrije ontvangst en de open sfeer waarin wij door de school konden lopen om de toegezonden stukken aan de praktijk te toetsen. We hebben vele mooie dingen gezien op jullie school. De visie, de doorgaande lijn, de samenwerking binnen het team en natuurlijk de doelenborden en de fantastische werkeilanden in de bovenbouw / keuze thema's in de onderbouw zijn de sterke, positieve punten van jullie school. Jullie kunnen trots zijn.

Wij wensen jullie veel inspiratie bij het vormgeven aan de aanbevelingen. Ons inziens maken jullie de kwaliteit van het aanbod nog beter als de aangegeven onderdelen weten te verbinden.

Heel veel succes en geniet elke dag van jullie mooie school!

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum
		25-04-2018

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zelf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Wij kijken als school terug op een positieve visitatie. We hebben als school kunnen laten zien wat we wilden laten zien. De groei van afgelopen 5 jaar, waarbij de aanbevelingen van de vorige visitatie in de praktijk zichtbaar zijn.

De visitatie commissie had zich goed voorbereid en had veel kennis over onze school. Daarom verliep deze dag ook in een ontspannen sfeer, maar met een kritische blik.

Als school vonden we het ook prettig dat we dingen te bieden hadden, waar de visitatie commissie zelf ook belangstelling voor had, zoals de inhoud van het portfolio. Op deze manier ontstaat een kenniskring waarin ervaringen gedeeld kunnen worden en een bijdrage leveren aan ons dagelijkse (Dalton)onderwijs.

We bedanken de visitatiecommissie voor het heldere verslag en de aanbevelingen. Hiermee kunnen we de komende jaren mee aan de slag om ons Daltononderwijs nog verder te verbeteren.

Namens team 't Heem,

Marian Vos en Alejandro Veenaas,
Daltoncoördinatoren

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	1.	Ontwikkel een koppeling/verbinding tussen leerdoelen (groeps- en leerlingniveau), voortoetsen, reflectie, instructie, leerstofaanbod en keuzewerk en borging in het portfolio (inclusief kindgesprekken), zodat dit in z'n totaliteit het eigenaarschap van de persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen vergroot
actie		Verbinding zoeken tussen het portfolio en de doelenmuur, waarbij leerlingen in ouder-kindgesprekken in de lead is en het gesprek leidt. Kritisch kijken naar de groepsdoelenlijsten van met name groep 7 en 8, waarbij eventuele aanpassingen worden doorgevoerd om de relatie tussen groepsdoelen en individuele doelen nog beter te koppelen.
uitvoerenden		In PLG's Dalton onder leiding van Daltoncoördinatoren wordt de doorgaande lijn reflectie uitgewerkt en geïmplementeerd.
tijdvak		2018-2022

scholing/ externe ondersteuning	Ervaringen van andere Daltonscholen en kennis via Daltonbijeenkomsten DON Deventer. Waar nodig kan externe ondersteuning worden gevraagd. Daltoncoördinatoren volgen training (samen met collega-school) om dit onderwerp als casus in te kunnen brengen binnen deze training.
toelichting	

aanbeveling (letterlijk overnemen visitatieverlag)	2. Beschrijf na evaluatie van de huidige pilots een doorgaande, opbouwende lijn van de kernwaarde reflectie
actie	Er wordt een doorgaande lijn uitgewerkt van de kernwaarde reflectie, waarbij huidige ervaringen, kennis en experimenten met betrekking tot reflectie op school-, groeps- en leerlingenniveau worden opgenomen (nakijkbakken, reflectiekaartjes, etc.)
uitvoerenden	In PLG's Dalton onder leiding van Daltoncoördinatoren wordt de doorgaande lijn reflectie uitgewerkt en geïmplementeerd.
tijdvak	2018-2020
scholing/ externe ondersteuning	Ervaringen van andere Daltonscholen en kennis via Daltonbijeenkomsten DON Deventer. Waar nodig kan externe ondersteuning worden gevraagd. Daltoncoördinatoren volgen training (samen met collega-school) om dit onderwerp als casus in te kunnen brengen binnen deze training.
toelichting	

aanbeveling (letterlijk overnemen visitatieverlag)	3. Ga in gesprek over het realiseren van leerdoelen in relatie tot het afhebben van de weektaak. Deze aanbeveling heeft een logische verbinding met aanbeveling 1.
actie	De afstemming tussen de leerdoelen en de taakbrief willen we verder optimaliseren, waarbij we kritisch moeten kijken naar de relatie tussen groepsdoelenlijsten, individuele- en lesdoelen. Welke plaats hebben deze doelen op de taakbrief en hoe zorgen we dat de leerlingen het overzicht (blijven) houden.
uitvoerenden	In PLG's Dalton onder leiding van Daltoncoördinatoren wordt de doorgaande lijn reflectie uitgewerkt en geïmplementeerd.
tijdvak	2020-2022
scholing/ externe ondersteuning	Ervaringen van andere Daltonscholen en kennis via Daltonbijeenkomsten DON Deventer. Waar nodig kan externe ondersteuning worden gevraagd. Daltoncoördinatoren volgen training (samen met collega-school) om dit onderwerp als casus in te kunnen brengen binnen deze training.
toelichting	

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
	Directeur basisschool 't Heem		31-05-2018
	visitatievoorzitter		05-06-2017

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de
visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van
de NDV.